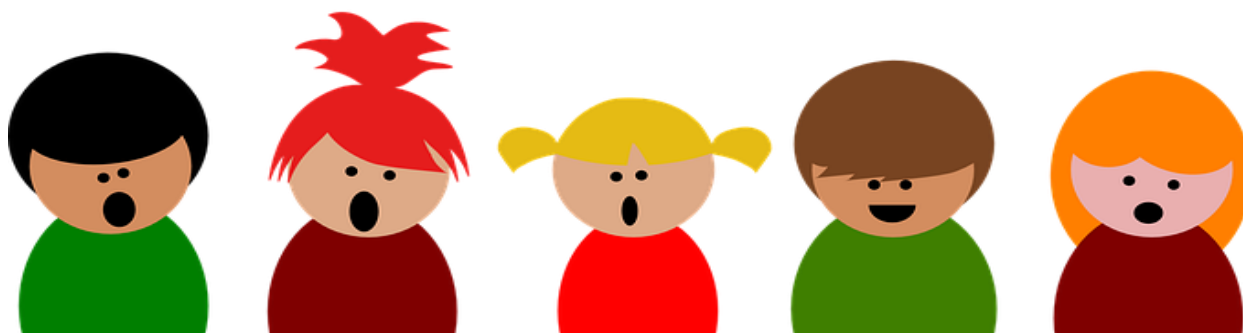

PROGRAM TERAPII LOGOPEDYCZNEJ
dla dzieci z orzeczeniem o kształceniu specjalnym
w wieku przedszkolnym
„GADAJKI + METODA 6 KLOCKÓW”
Rok szkolny 2022/2023

Autor: mgr Dorota Złotoś
Logopeda spec. neurologopeda

Tychy, 05.08.2022

SPIS TREŚCI

1. Wstęp.
2. Założenia programu. Metoda 6 klocków
3. Warunki realizacji programu.
4. Cele programu.
5. Etapy realizacji programu.
6. Metodyka postępowania logopedycznego.
7. Warunki wdrażania programu
8. Ewaluacja.
9. Materiały pomocnicze do realizacji programu profilaktyki logopedycznej.
Przykładowe zadania i ćwiczenia z wykorzystaniem METODY 6 KLOCKÓW
10. Spodziewane rezultaty programu
11. Zakończenie

1. Wstęp

Mowa nie jest odrębnym bytem, spełnia niezwykle ważną funkcję w życiu każdego człowieka – jest naszym narzędziem do komunikacji, do nawiązywania relacji społecznych, zapewnia nam podstawowe potrzeby (za jej pomocą informujemy otoczenie o naszych potrzebach, marzeniach, pragnieniach). To dzięki mowie, mogliśmy rozwinąć cywilizację, naukę, technikę. Mowa jest cechą występującą tylko w gatunku ludzkim. Zwierzęta komunikują się ze sobą na różne sposoby, są to jednak sposoby niewerbalne i nie rozwinięte na poziomie mowy ludzkiej.

Ośrodki mowy zlokalizowane są w lewej półkuli mózgu, która w dobie techniki i wysokich technologii jest mniej stymulowana niż półkula prawa. Dlatego dzieci, które dużo czasu spędzają przed ekranami potrzebują jak największej stymulacji i ćwiczeń rozwijających lewą półkulę. Jak wiadomo ruch, rozwój dużej motoryki bezpośrednio przekłada się na rozwój motoryki małej oraz precyzyjnych ruchów artykulatorów, potrzebnych do poprawnej wymowy i rozwoju mowy.

Mowa jest niezwykle złożoną czynnością. Jest sprawnością, której trzeba uczyć się tak samo, jak wszystkich innych sprawności. Proces ten możliwy jest dzięki sukcesywnemu dojrzewaniu różnych narządów mowy. Mówienia uczymy się od momentu narodzin – już pierwszym krzykiem i płaczem zaczynamy budować relacje z otoczeniem. Dzięki skoordynowanej pracy języka, warg, gardła, podniebienia, krtani i płuc oraz prawidłowemu słyszeniu dziecko nabiera wprawy w rozwoju mówienia. Później doskonalą swój język.

Prawidłowe kształtowanie się i rozwój mowy dziecka stanowią podstawę kształtowania się i rozwoju jego osobowości. Dzięki rozumieniu mowy dziecko poznaje otaczający go świat, natomiast dzięki umiejętności mówienia jest w stanie wyrazić swoje myśli, uczucia oraz pragnienia.

Rozwój mowy wpływa także na prawidłowy proces myślenia, bowiem oba te zjawiska ściśle łączą się ze sobą. Myślenie małego dziecka ma charakter konkretno – obrazkowy. Dzięki zwiększeniu słownictwa rozwija się myślenie abstrakcyjne. Rozwój społeczny jest bezpośrednio uzależniony od rozwoju mowy. Częste kontakty werbalne dziecka z otoczeniem przyspieszają ten rozwój, doskonaląc mowę, bogacąc słownictwo, ucząc prawidłowego stosowania zasad gramatycznych, właściwego posługiwania się melodią, akcentem oraz rytmem mowy. Wszelkie zaniedbania środowiskowe, brak wzorców do naśladowania lub istnienie nieprawidłowych wzorców mowy skutkują opóźnionym rozwojem mowy lub pojawieniem się różnych wad wymowy u dzieci.

Prawidłowy rozwój mowy, poprawne myślenie oraz rozwój społeczny świadczą o dojrzałości dziecka do podjęcia nauki szkolnej. Wiek przedszkolny jest zatem niezwykle ważnym okresem w kształtowaniu się i rozwijaniu mowy dziecka, a nauczyciele odgrywają w nim nieodzowną rolę. To oni znaczną część pobytu

przedszkolaków w placówce spędzają z dziećmi w sali. Dzięki temu nauczyciele mogą aktywnie włączać się w proces terapeutyczny oraz prowadzić profilaktykę logopedyczną już od najmłodszych grup.

Dzieci różnią się pod względem opanowania umiejętności mówienia. Są takie, u których tempo rozwoju mowy jest szybkie i takie, u innych jest ono wolniejsze. Jedne z łatwością bogacą swój słownik, inne zaś znają zaledwie kilka wyrazów. Różnice te mogą dotyczyć wszystkich wskaźników mowy, m. in. wymowy, zasobu słownictwa, rozumienia mowy, gramatycznej struktury wypowiedzi lub tylko niektórych z nich.

Rozwój mowy zależy od wielu czynników, takich jak: psychofizyczny rozwój dziecka, wpływ środowiska, w którym wychowuje się dziecko oraz postawy rodziców, czyli ich podejścia do wady wymowy dziecka.

Według Leona Kaczmarka rozwój mowy dziecka dzieli się na cztery okresy: - okres melodii – trwa od urodzenia do 1 roku życia - okres wyrazu – przypada między 1 a 2 rokiem życia - okres zdania – trwa od 2 do 3 roku życia - okres swoistej mowy dziecięcej – przypada między 3 a 7 rokiem życia.

Jest to też najlepszy moment aby wspomóc rozwój mowy dziecka, a także eliminować ewentualne wady wymowy typowe dla tego wieku rozwojowego. Prawidłowo przeprowadzone ćwiczenia profilaktyczne i terapeutyczne, wspomagają rozwój mowy dzieci w wieku przedszkolnym a także sprzyjają wzmocnieniu pewności siebie dzieci, które może być zachwiane przez np. wady wymowy, które powodują, że dziecko jest niezrozumiałe dla otoczenia. To z kolei może powodować narastanie frustracji u dziecka oraz powstanie tzw. Zachowań trudnych.

Aby tego uniknąć należy dać szansę dziecku na prawidłowy rozwój mowy i komunikacji. W myśl powyższego, ćwiczenia stymulujące rozwój mowy należy rozpocząć możliwie jak najwcześniej. Wzór zachowań językowych, który dziecko przyswoi sobie poprzez jego naśladowanie, jest niezbędny, ponieważ języka podstawowego dziecko nie uczy się przyswajając jego elementy, a słucha, rozumie i buduje teksty w określonej sytuacji społecznej i emocjonalnej. Bardzo ważną zasadą proponowanej przez nas stymulacji języka jest mówienie o rzeczach i zjawiskach, które dziecko aktualnie widzi, czuje, przeżywa lub, w których uczestniczy.

Program opracowany został w oparciu o „Podstawę programową wychowania przedszkolnego” Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 26.02.2002.

2. Założenia programu

Program terapii przewidziany jest do realizacji z dziećmi w ramach rewalidacji logopedycznej u dzieci ze diagnozowaną afazją motoryczną. Dzieci te mają trudność z nabywaniem mowy na wszystkich poziomach, począwszy od poziomu artykulacji, leksykalnej (nabywania i używania słów, pojęć i wyrażań w słowniku czynnym i biernym), gramatycznym (budowa zdań – twierdzących, pytających i przeczących).

Wśród tych dzieci obok opóźnionego rozwoju mowy, występują różne wady wymowy, obniżony poziom słuchu fonematycznego, posługiwanie się błędnymi

konstrukcjami gramatycznymi i stylistycznymi, brak umiejętności tworzenia dłuższych wypowiedzi oraz trudności w zrozumieniu przeczytanych lub usłyszanych tekstów.

Przyrost dzieci potrzebujących pomocy w zakresie rozwoju mowy oraz świadomość, jak ważna jest stymulacja prawidłowego rozwoju mowy, zwłaszcza w grupach maluchów, kiedy neuroplastyczność mózgu dzieci jest największa, skłonił mnie do opracowania tego programu.

Wprowadzenie dodatkowych zadań z Metody 6 klocków oraz ćwiczeń i zajęć poprzez zabawy rozbudzi aktywność słowną dzieci, pozytywnie wpływając na ich rozwój mowy. Jak wiadomo ośrodek odpowiedzialny za motorykę małej dłoni znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie ośrodka mowy, dlatego tak ważne dla rozwoju mowy jest ćwiczenie dłoni, oraz rozwój przestrzenno- ruchowy, który doskonale jest ćwiczony Metodzie 6 klocków.

Metoda „6 klocków”

Metoda „6 klocków” opiera się na koncepcji wykorzystania w terapii krótkich i przystępnych ćwiczeń mających uatrakcyjnić dzieciom proces terapii logopedycznej, nabywania mowy czynnej, powiększania słownictwa, nauki budowy zdań oraz stosowania prawidłowej fleksji i artykulacji.

By rozwój umysłowy przebiegał poprawnie, istotne są odpowiednio dobrane narzędzia i metody. Dziecko powinno być zaangażowane w różnorodny, atrakcyjny sposób, z możliwością wykorzystania przy tym swojego ciała i zmysłów. Rozbudzając ciekawość atrakcyjnymi dla dziecka zadaniami w formie zabawy, proces terapeutyczny staje się szybszy i skuteczniejszy.

Podczas działania dziecko rozwija jedną ze szczególnie istotnych funkcji mózgu – umiejętność kontrolowania własnego zachowania w dążeniu do określonego celu.

Wykorzystane w tej metodzie ćwiczenia zapewniają dziecku możliwość rozwijania samokontroli, która jest podstawą dla innych procesów związanych z uczeniem się.

Metoda „6 klocków” pomaga wszechstronnie rozwijać się dziecku, co w przypadku dzieci z trudnościami rozwojowymi (afazja motoryczna, Opóźniony Rozwój Mowy), jest szczególnie ważne.

Nie mniej istotne jest również poczucie sprawstwa i satysfakcji z dobrze wykonanego zadania czy ćwiczenia, co u dziecka z problemem w komunikacji jest bardzo istotne. Klocki umożliwiają również komunikację pozawerbalną, sam pokaz czy ilustracja jest już komunikatem, który będzie zrozumiały dla otoczenia i samego dziecka.

Rozwój motoryki małej dłoni, planowania ruchu przy budowie oraz wyobraźni przestrzennej, znakomicie pobudzi mózg do tworzenia nowych połączeń i rozwoju ośrodka mowy w innej części mózgu.

W metodzie „6 klocków” wykorzystuje się zadania i ćwiczenia dostosowane do potrzeb i poziomu rozwoju konkretnego dziecka. Dzięki tej metodzie można rozwijać wszystkie sfery dziecka.

Rozwój percepcji i sensoryki z wykorzystaniem sześciu klocków:

- Percepcja wzrokowo – przestrzenna; pamięć wzrokowa i rozpoznawanie; percepcja figury i tła; stałość formy wizualnej; domykanie kształtów; kinestezja; orientacja i zależności przestrzenne;
- Rozpoznawanie i pamięć słuchowa; rozpoznawanie i pamięć dotykowa;
- Duża i mała „motoryka”: koordynacja ręka – oko, wizerunek ciała; integracja bilateralna; przekraczanie linii środkowej; rozróżnianie stron ciała; lateralizacja; planowanie motoryczne ruchu;

Umiejętności związane z rozpoznawaniem wzrokowym, słuchowym i dotykowym oraz pamięcią wzrokową, słuchową i dotykową są niezbędne w przygotowaniu do formalnej nauki czytania, matematyki i pisania – co u dzieci z afazją jest utrudnione przez brak lub zaburzenia mowy czynnej, zaburzenia pamięci i słabą koncentrację oraz męczliwość.

Metoda „6 klocków” w rozwoju mowy ma na celu:

- Zachęcanie do rozwijania umiejętności istotnych w gotowości do czytania, takich jak: analiza i synteza, pamięć wzrokowa oraz słuchowa, pamięć krótkotrwała, wzrokowa, słuchowa i kinestetyczna pamięć sekwencyjna, percepcja wzrokowo – przestrzenna, a także tworzenie schematów;
- Integrację i wzmacnianie umiejętności niezbędnych do czytania i rozumienia czytanego tekstu u dzieci w wieku przedszkolnym;
- Tworzenie skutecznych nawyków rozbioru słów i umiejętności związanych z percepcją słów;
- Rozwój mowy, słownictwa i umiejętności językowych, dzięki którym dzieci lepiej rozumieją pojęcia i potrafią lepiej się wyrażać;
- Nauka rozróżniania i nazywania kolorów, liczenia, dodawania i odejmowania, porównywania wielkości zbiorów; kształty, klasyfikacja;
- Schematy, funkcje;
- Miary;
- Organizacja informacji, przetwarzanie poleceń słuchowych i wzrokowych (wzory budowli);
- Rozwiązywanie problemów;
- Nauka planowania ruchu, potrzebna do planowania ruchu artykulatorów w czasie mówienia;
- Przygotowanie wzroku na umiejętności związane z czytaniem, np. skupianie wzroku na tekście czy płynne ruchy gałek ocznych;
- Rozwój motoryki dużej i małej niezbędnej do pisania.

Substancje chemiczne powodujące rozwój i tworzenie synaps w mózgu są wytwarzane m.in. podczas ruchu mięśni. Dlatego ruch fizyczny ma kluczowe znaczenie w tworzeniu sieci połączeń nerwowych w mózgu, które pozwolą dzieciom optymalnie funkcjonować. Wczesne doświadczenia ruchowe mają kluczowe znaczenie w tworzeniu podstawowych obwodów mózgowych zawiadujących motoryką. Dzieci mają naturalne skłonności do aktywności fizycznej i nauki poprzez doświadczenie fizyczne. Skłonności te wymagają, by stawiać im zadania ruchowe.

Proponowane ćwiczenia w metodzie „6 klocków” pomagają:

- Zapewnić dzieciom wiele doświadczeń sensomotorycznych oraz aktywność związaną z dużą i małą motoryką;
- Zwiększyć przepływ krwi do mózgu, co pobudza aktywność nerwową;
- Polepszyć tonus mięśniowy, równowagę, kinestezję, pamięć kinestetyczną, koordynację ręka – oko;
- Rozwijać umiejętności związane z rozróżnianiem, lateralizacją, przekraczaniem linii środkowej, dominacją stronną.

Dzięki metodzie „6 klocków” możemy wpływać również na rozwój kompetencji społecznych i emocjonalnych.

Ćwiczenia mają zapewnić rozwój następujących aspektów osobowości dziecka:

- Pewność siebie, samoocena, empatia, szacunek;
- Umiejętność nawiązywania znaczących i trwałych przyjaźni i związków;
- Umiejętność przeżywania i wyrażania emocji oraz radzenia sobie z nimi;
- Umiejętność dokonywania wyborów, rozwiązywania problemów i opracowywania planów;
- Rozwój wartości społecznych, takich jak troska o innych, uczciwość, odpowiedzialność, zdolność do ustępstw.
- Współpraca, omawianie różnic zdań, współdziałanie, komunikacja, asertywność, akceptacja pomysłów innych;
- Rozwijanie refleksyjności dotyczącej uczuć, kontrola impulsów, odrzucanie nagrody, opieranie się pokusie;
- Umiejętność rozwiązywania konfliktów, udzielanie i otrzymywanie wsparcia emocjonalnego, umiejętność przyjmowania porażki i sukcesu, osiągnięcie kompromisu.

Proponowane ćwiczenia wykorzystujące metodę „6 klocków” wpłyną na szybszy proces nabywania mowy oraz umiejętności czytania, pisanie i liczenia potrzebne dzieciom w szkole. Przyspieszy i uatrakcyjni proces terapeutyczny, bo jak wiadomo terapia dzieci w wieku przedszkolnym polega głównie na umiejętnym i celowym wykorzystaniu zabawy kierowanej przez terapeutę.

1. Warunki realizacji programu

Program przeznaczony jest dla dzieci ze zdiagnozowaną afazją motoryczną – posiadających orzeczenie o KS, obejmuje wszystkie grupy wiekowe w przedszkolu od 3 do 6 roku życia. Realizowany będzie od września 2022 roku do czerwca 2023 roku w Przedszkolu nr 10 z Oddziałami Integracyjnymi w Tychach.

Program będzie realizowany wg potrzeb w czasie rewalidacji logopedycznej odbywającej się wg harmonogramu rewalidacji Przedszkola nr 10 z OI w Tychach.

Program będzie realizowany przez 15 minut w czasie rewalidacji indywidualnych.

Do jego realizacji potrzebne będą materiały do Metody 6 klocków (klocki LEGO DUPLO w 6 kolorach), zadania do tej metody wzbogacone o ćwiczenia z logopedii,

karty i ilustracje logopedyczne, sylaby, instrumenty muzyczne, ćwiczenia słuchowe, wzrokowe, ćwiczenia artykulatorów, oddechowe, wzory budowlne z klocków oraz karty pracy z klockami.

Zestaw dla 1 dziecka to sześć dużych, kolorowych klocków o wymiarach 2x 4 piny, np. LEGO DUPLO. Klocki powinny być dostępne dla dziecka, podczas każdego spotkania na rewalidacji logopedycznej.

3. Cele programu

Cele główne programu:

- ✓ Terapia logopedyczna dzieci od 3 do 6 roku życia ;
- ✓ wspomaganie i stymulowanie prawidłowego rozwoju mowy przedszkolaków;
- ✓ wczesne wykrycie nieprawidłowości w mowie dzieci oraz świadome korygowanie wszelkich zaburzeń mowy;
- ✓ rozszerzenie świadomości logopedycznej wśród rodziców i nauczycieli;
- ✓ ścisła współpraca z rodzicami oraz nauczycielami bezpośrednio uczestniczącymi w programie.
- ✓ stymulowanie prawidłowego rozwoju językowego dzieci.
- ✓ budzenie zaciekawienia mową własną, innych dzieci i dorosłych.
- ✓ rozbudzanie myślenia i działalności poznawczej.
- ✓ stopniowe przygotowanie do pracy nad własną wymową.

Cele szczegółowe programu:

- usprawnianie motoryki narządów mowy: warg, języka, żuchwy i podniebienia miękkiego;
- usprawnianie aparatu oddechowego: uaktywnienie przepony, pogłębienie oddechu, wydłużenie fazy wydechowej, różnicowanie wdechu i wydechu;
- usprawnianie aparatu fonacyjnego;
- wyrabianie właściwego sposobu gryzienia, żucia i połykania pokarmów;
- wykształcenie i utrwalenie prawidłowego (dojrzałego) sposobu połykania śliny;
- usprawnianie kinestezji artykulacyjnej;
- doskonalenie percepcji słuchowej, słuchowej pamięci słownej;
- rozwijanie słuchu fonematycznego;
- rozwijanie poczucia rytmu;
- usprawnianie motoryki dużej i małej;
- usprawnianie koncentracji uwagi, wspólnego pola uwagi;
- poszerzanie słownictwa biernego oraz czynnego;
- wywołanie oraz utrwalenie brakujących lub zdeformowanych głosek, zgodnie z metodyką ćwiczeń logopedycznych poszczególnych głosek;
- doskonalenie umiejętności językowych poprzez podtrzymywanie spontanicznej aktywności słownej, ćwiczenia słownikowe, rozwijanie mowy opowieściowej, wdrażanie poprawnej fleksji oraz składni;
- kształtowanie i rozwijanie umiejętności nazywania oraz opisywania emocji własnych oraz innych;
- kształtowanie umiejętności słuchania
  - Przekraczanie linii pośrodkowej ciała, lateralizacja,

Proponowane formy pracy z dziećmi:

- ✓ Ćwiczenia oddechowe,
- ✓ Ćwiczenia słuchu fonematycznego.
- ✓ Ćwiczenia fonacyjne.
- ✓ Ćwiczenia artykulacyjne.
- ✓ Słuchanie czytanych utworów literatury dziecięcej z podkreśleniem elementów dźwiękonaśladowczych, rytmizowanych.
- ✓ Działania werbalne budowane na bazie działania twórczego: manipulacyjnego, konstrukcyjnego, plastycznego, tematycznego.
- ✓ Nauka wierszowanych wyliczanek i rymowanek.
- ✓ Opowiadanie i opisywanie.
- ✓ Recytowanie wierszy i prozy.
- ✓ Uważne słuchanie wypowiedzi innych.
- ✓ Czytanie głośne sylab, wyrazów, zdań i tekstów.
- ✓ Porządkowanie, klasyfikowanie, liczenie.
- ✓ Ćwiczenia autokontroli słuchowej
- ✓ Ćwiczenia konstrukcyjne, budowanie z klocków, odtwarzanie konstrukcji, budowanie wg własnego pomysłu
- ✓ Budowa zdań z wykorzystaniem klocków

Etapy realizacji programu

Program terapii logopedycznej dla dzieci w wieku przedszkolnym „GADAJKI + Metoda 6 klocków” będzie realizowany w trzech etapach.

1. Etap

Klasyfikacja dzieci do programu. Wprowadzenie dzieci do „Metody 6 klocków”.

Nauka pracy i zabawy z wykorzystaniem klocków LEGO DUPLO.

2. Etap

Właściwe zajęcia z wykorzystaniem Metody 6 klocków. Realizacja zadań i ćwiczeń logopedycznych z klockami.

3. Etap

Zakończenie i podsumowanie efektów terapii .

4. Metodyka postępowania logopedycznego

Metodyka pracy logopedycznej jest stała, jednak może być modyfikowana przez terapeutę na różnym etapie ćwiczeń. Najważniejsze, aby proponowane zabawy i ćwiczenia były dostosowane do potrzeb oraz możliwości rozwojowych dzieci.

Jedne z opisanych poniżej metod znajdują zastosowanie w terapii indywidualnej, a inne w terapii grupowej. Realizując program profilaktyki logopedycznej dla dzieci w wieku przedszkolnym „Śmieszne minki dla chłopczyka i dziewczynki” zamierzam wykorzystać metody logopedyczne, pedagogiczne oraz psychologiczne.

Metody logopedyczne:

- 1) Ćwiczenia ortofoniczne, do których należą:
  - ćwiczenia oddechowe;
  - ćwiczenia fonacyjne;
  - ćwiczenia usprawniające narządy mowy;
  - ćwiczenia logorytmiczne;
  - ćwiczenia kształtujące słuch fonematyczny oraz autokontrolę słuchową;
- 2) Ćwiczenia artykulacyjne;
- 3) Pokazanie oraz wyjaśnienie ułożenia narządów mowy przy konkretnych głoskach;
- 4) Uczulanie miejsc artykulacji;
- 5) Ćwiczenia kinestezji artykulacyjnej;
- 6) Kontrola przy pomocy dotyku oraz czucia skórno-dłoni;
- 7) Kontrola wzrokowa ćwiczeń przed lustrem;
- 8) Mechaniczne układanie narządów artykulacyjnych przy pomocy szpatułki;
- 9) Wykorzystanie przekształceń artykulacyjnych;
- 10) Gesty umowne;
- 11) Wykorzystanie przekrojów rentgenograficznych głosek oraz labiogramów.

Metody pedagogiczne:

W trakcie programu będę stosować elementy m. in.:

- Metody 6 klocków
- Metody pedagogiki zabawy;
- elementy Metody Ruchu Rozwijającego Weroniki Sherborne;
- Metody Integracji Bilateralnej;
- Metody Symultaniczno – Sekwencyjnej Nauki Czytania prof. Jagody Cieszyńskiej;
- Metody Dobrego Startu Marty Bogdanowicz;
- metody logorytmiczne
- elementy SI

Spośród metod psychologicznych wykorzystam techniki relaksacyjne oraz wizualizacje. Zajęcia prowadzone w ramach programu będą odbywały się w formie zabawy, w serdecznej oraz przyjaznej atmosferze.

Pozwoli to wyzwolić w dzieciach zaufanie, poczucie bezpieczeństwa oraz będzie sprzyjać aktywnemu uczestnictwu w zajęciach.

Podczas zajęć będą stosowane następujące zasady:

- 1) Zasada wczesnego rozpoczynania terapii – należy możliwie jak najszybciej rozpocząć terapię, dzięki temu skraca się jej czas oraz zwiększa efektywność;
- 2) Zasada indywidualizacji – nakłania do indywidualnego podejścia do każdego dziecka, nawet jeśli pracuje ono w grupie. Należy wziąć pod uwagę cechy osobowościowe dziecka, jego poziom intelektualny, wiek oraz wydolność i dostosować do niego czas trwania zajęć;
- 3) Zasada polisensoryczności działań – zaleca, by w pracy logopedycznej wykorzystywać doznania płynące z jak największej liczby zmysłów. W związku z tym zabawy i ćwiczenia należy urozmaicać różnymi środkami i pomocami dydaktycznymi;
- 4) Zasada aktywnego i świadomego udziału – dziecko powinno czuć potrzebę ćwiczeń i rozumieć konieczność udziału w zajęciach. Zasada ta pomaga

zainteresować dziecko ćwiczeniami oraz zmotywować je do pracy w celu uzyskania pozytywnych efektów poprzez stosowanie różnorodnych pochwał i nagród;

5) Zasada systematyczności – wymaga, by każda rozpoczęta praca była konsekwentnie doprowadzana do końca, zgodnie z określoną kolejnością działań. Pamiętać jednak należy o pewnej elastyczności w swoich działaniach mając na uwadze cel, do którego dążymy;

6) Zasada stopniowania trudności – terapię należy zacząć od ćwiczeń najłatwiejszych dla dziecka i stopniowo przechodzić do coraz trudniejszych, mniej znanych i nowych;

7) Zasada utrwalania – zakłada konieczność powtarzania zdobytych umiejętności, aż do wytworzenia nawyku;

8) Zasada kształtowania prawidłowych postaw emocjonalno – osobowościowych – nakazuje wzmacniać w dziecku poczucie własnej wartości oraz likwidować lęk przed mówieniem;

9) Zasada współpracy z najbliższym otoczeniem – uprawnia rodziców dziecka do otrzymywania rzetelnych informacji dotyczących rodzaju i przyczyn zdiagnozowanych zaburzeń, programu i sposobu terapii oraz przewidywanych efektów.

7. Warunki wdrożenia programu:

Realizacja programu wymaga:

1. Dokonania obiektywnej diagnozy pedagogicznej dzieci poprzez pogłębiony zakres obserwacji różnorodnych elementów dotyczących: rozwoju mowy, stronności ciała, ogólnej kondycji fizycznej dziecka, sprawności manualnej, myślenia, osiągania równowagi psychicznej.

2. Odpowiedniej wiedzy i umiejętności nauczycieli, znajomości poruszanych w programie zagadnień oraz systematycznego doskonalenia się i doskonalenia warsztatu pracy.

3. Wykorzystania różnorodnych środków dydaktycznych wspomagających proces rozwoju językowego dziecka, np. ilustracje, historyjki obrazkowe, obrazki sytuacyjne, książki, gry edukacyjne, instrumenty perkusyjne, płytoteka oraz inne.

4. Nawiązania współpracy z rodzicami.

8. Ewaluacja

Ewaluacja jest procesem gromadzenia informacji dotyczących jakości i efektywności podejmowanych działań. Pozwala na formułowanie wniosków, daje podstawę do planowania dalszej pracy i określa kierunki rozwoju. Ewaluacja programu jest niezbędna w celu zbadania efektów podejmowanych działań. Badaniu efektów pracy nad eliminowaniem problemów logopedycznych w moim przedszkolu posłuży głównie obserwacja dziecka pod kątem rozwoju mowy. Będzie to obserwacja zarówno spontaniczna jak i zamierzona a jej wyniki odnotowywane będą w kartach obserwacji dziecka.

Ewaluacja opierać się będzie na:

- systematycznej i bezpośredniej obserwacji dzieci;

- kontrolnym badaniu logopedycznym dzieci, u których zdiagnozowano nieprawidłowy rozwój mowy (czerwiec 2023 rok);

9. Materiały pomocnicze do realizacji programu profilaktyki logopedycznej

Przykładowe zadania i ćwiczenia z wykorzystaniem METODY 6 KLOCKÓW

Metoda „6 klocków” jest bardzo rozbudowana, ma wiele ćwiczeń i zadań rozwijających wszechstronnie dziecko.

Przykładowe ćwiczenia:

- **WYBIERZ SŁOWO**
Na jednym zestawie terapeuta ma przyklejone proste słowa typu MOST, PARK, TAMA, na swoim zestawie dziecko ma przyklejone litery potrzebę do ułożenia tego słowa – zadaniem dziecka jest ułożenie wybranego przez siebie słowa.
- **POWTÓRZ MINKĘ**
Na zestawie klocków przyklejone są minki logopedyczne, zadaniem dziecka, jest powtórzyć je pod autokontrolą w lustrze.
- **POZIOMO I PIONOWO**
Dziecko odstawia wzór wzrokowy lub słuchowy i ma ułożyć klocki wg podanego schematu.
- **BUDOWANIE LITER**
Zadaniem dziecka jest odtworzyć literę zbudowaną przez terapeutę
- **ZRÓB TO CO JA**

Dziecko i terapeuta na zmianę budują konstrukcje, które należy dokładnie powtórzyć

- **KOLOROWE ZDANIA**
Dziecko ma za zadanie ułożyć zdania z wykorzystaniem klocków np. Mama je bułkę – dziecko układa 3 klocki i następnie powtarza za terapeutą ćwiczone zdanie
- **ILE SYLAB**
Zadaniem dziecka jest podzielić na sylaby wyraz i położyć tyle klocków ile sylab miał ćwiczony wyraz;
- **ILE GŁOSEK**
Zadaniem dziecka jest podzielić wyraz na głoski i położyć tyle klocków ile słyszy głosek; odwrotnie terapeuta kładzie przed dzieckiem klocki a dziecko musi podać wyraz składający się z podanej liczby sylab;
- **PODAJ KOLOR**
Zadaniem dziecka jest podać klocek o określonym kolorze,
- **ZBUDÓJ WG WZORU**
Zadaniem dziecka jest zbudowanie konstrukcji dokładnie wg. podanego wzoru na ilustracji;
- **KOLEJNOŚĆ W HISTORYJCE**

Terapeuta mówi historyjkę z wykorzystaniem kolorów, kształtów klocków, a zadaniem dziecka po wysłuchaniu jest ułożenie klocków, w odpowiedniej kolejności występowania w historyjce.

- **CZYTANIE ZE ZROZUMIENIEM**

Zadaniem dziecka jest przeczytać tekst umieszczony na klocku; mogą to być pojedyncze wyrazy lub słowa po ułożeniu, których wychodzi nam zdanie; trudność zadania zależy będzie od stopnia zaawansowania dziecka.

- **ĆWICZENIA ARTYKULACYJNE**

Na klockach umieszczone są sylaby, logotomy, wyrazy zawierające ćwiczoną z dzieckiem głoskę. Zadaniem dziecka jest prawidłowe powtórzenie ćwiczonego materiału a następnie zbudowanie z otrzymanych klocków budowli – wg własnego pomysłu lub wzoru podanego przez terapeutę.

- **PODAJ DALEJ**

Zadaniem dziecka jest ułożenie z klocków kostki a następnie rzucanie kostki do gry i podawanie terapeutce kostki z klocków wg zapisanego wspólnie kodu np. 1 – podaję kostkę stopami, 2 – podaję kostkę lewą ręką przez prawe ramię itp.

- **PRZEKŁADANIE KLOCKÓW**

Zadaniem dziecka jest przełożenie klocków z prawej na lewą stronę i odwrotnie, przekraczając linię pośrodkową ciała. Utrudniając dziecko musi połączyć klocki ze sobą.

Więcej przykładów ćwiczeń i zadań do metody znajduje się w książce pt. „6 klocków. Zbiór zadań dla edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej” wyd. AKCES EDUKACJA, Poznań 2020r. oraz w Internecie na FB strona „6 klocków”.

10. Spodziewane rezultaty

Każde dziecko jest inne, pracuje w indywidualnym tempie, więc spodziewane efekty mogą być na różnym poziomie. Efektywność ćwiczeń będzie uzależniona od cierpliwości, wytrwałości i zaangażowania zarówno ze strony dziecka, logopedy, nauczycieli, jak i domu rodzinnego.

Proponowany program ma w efekcie doprowadzić do:

U dziecka:

- wykształcenia postawy komunikacyjnej;
- aktywnego udziału w proponowanych zabawach i ćwiczeniach;
- usprawnienia aparatu artykulacyjnego, fonacyjnego oraz oddechowego;
- usprawnienia funkcji oromotorycznych;
- usprawnienia prawidłowych wzorców artykulacyjnych;
- rozwinięcia zasobu słownictwa czynnego oraz umiejętności budowania wypowiedzi;
- zwiększenia poziomu rozumienia mowy;
- usprawnienia funkcji mających wpływ na rozwój mowy (koncentracji, pamięci, percepcji słuchowej, wzrokowej oraz ruchowej);

U rodzica:

- akceptacji swojego dziecka;
- zwiększenia wiedzy z zakresu profilaktyki logopedycznej;

- poznania przyczyn określonych zaburzeń mowy i wad wymowy oraz możliwości ich korygowania;
- świadomego oraz aktywnego uczestnictwa w rozwoju mowy swojego dziecka;
- współpracy z logopedą i nauczycielami, a także innymi specjalistami, jeśli zajdzie taka konieczność.

11. Zakończenie

Program Terapii Logopedycznej powstał w związku ze wzrastającymi problemami w zakresie prawidłowego rozwoju mowy oraz własnym doświadczeniem zawodowym. Głównym założeniem programu jest stymulowanie i wspomaganie rozwoju mowy dzieci w wieku przedszkolnym, których nabywanie mowy jest zaburzone na skutek uszkodzeń OUN powstałego w okresie perinatalnym lub w czasie porodu. Jestem przekonana o ważnej roli terapii logopedycznej w skutecznym leczeniu zaburzeń mowy, niwelowaniu wad wymowy i niedoskonałości artykulacyjnych, a także rozwijaniu umiejętności językowych przedszkolaków. Program przewiduje dostosowanie treści, form prowadzonych zajęć terapeutycznych oraz metod dydaktycznych do indywidualnych potrzeb i możliwości psychofizycznych dzieci. Program jest propozycją wielokierunkowej koncepcji oddziaływań profilaktycznych i terapeutycznych na dzieci w wieku przedszkolnym. Istotnym elementem programu jest zaangażowanie w jego realizację zarówno rodziców dziecka, jak i pracujących z nim nauczycieli.

14. Bibliografia

1. Bogdanowicz M. „W co się bawić z dziećmi?”;
2. Chmielewska E. „Zabawy logopedyczne i nie tylko”;
3. Chrzanowska A., Szoplik K. „Zabawy i ćwiczenia logopedyczne – poradnik dla logopedy, nauczycieli i rodziców”;
4. Demel G. „Minimum logopedyczne nauczyciela przedszkola”;
5. Falana – Kozłowska J. „Przez zabawę do mówienia, czytania i pisanie, czyli wstępna stymulacja logopedyczna”;
6. Falana – Kozłowska J. „Ćwiczymy percepcję i pamięć słuchową”;
7. Kaczmarek L. „Nasze dziecko uczy się mowy”;
8. Malkiewicz M. „Jarmark logopedyczny. Wybór zabaw wspomagających mowę przedszkolaków”
9. Sachajska E. „Uczymy poprawnej wymowy”;
10. Skorek E. „100 tekstów do ćwiczeń logopedycznych”;
11. Skórek E. „Z logopedą na ty”;
12. Stecko E. „Zaburzenia mowy dzieci – wczesne rozpoznawanie i postępowanie logopedyczne”;
13. Sprawka R., Graban J. „Logopedyczne zabawy grupowe dla dzieci od 4 do 7 lat”;
14. Syczek I. „Logopedia”;
15. Szłapa K. „Cmokaj, dmuchaj, parszaj, chuchaj”.
16. Lichota E.: Terapia wad wymowy Kraków 2005.
17. Bożydar L., Karczmarek J.: Mózg, język, zachowanie. Lublin 1998.
18. Minczakiewicz E.M.: Mowa: rozwój – zaburzenia – terapia. Kraków 1997.
19. Skorek E.M.: Oblicza wad wymowy Warszawa 2001.
20. Grabiał S.: Zaburzenia mowy. Mowa, teoria, praktyka. Lublin 2002.
21. Metoda 6 klocków : „6 klocków. Zbiór zadań dla edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej” wyd. AKCES EDUKACJA, Poznań 2020